

Hesselagergård

Hovedbygningen på Hesselagergård er en af landets smukkeste og mest velbevarede renæssancebygninger.

NATURGRUNDLAG OG LANDSKAB

Hovedparten af Hesselagergårds ejerlav ligger i Tange Ådal. Jordtyperne omkring selve åen er smeltevandsaflejringer, mens de resterende jorder er federe moræneaflejringer.

Placeringen af hovedgården skal dels ses i lyset af ressourceforhold med adgangen til eng og skov i kombination med gode jorde, dels i lyset af behovet for vand til forsvarsanlæg i form af voldgrave omkring hovedgården.

Beliggenheden i ådalen ved Tange Å betyder, at kulturmiljøet er præget af et kuperet terræn, som giver varierede landskabsoplevelser, særligt når man passerer igennem via den nord- sydgående vej. Mod øst vider ådalen sig ud i et fladere engområde, der mod nord kantes af en lav men tydelig skovbevokset skrænt. Markerne nordøst for herregårdens hovedbygning har form af en hvælvet bakke.

Markvejen, der løber hen over bakken, giver flot udsigt både mod Hesselagergård, og mod landskabet og Strandgården ned mod Storebælt. Mod øst ligger det andet store markområde delvis oppe på det letbølgede moræneplateau, og overgangen til ådalen opleves som et tydeligt fald i terrænet.

Forskellen i skala fra kysten (tv) til markerne omkring gården (tv) er slående.

Øst for voldgravene ses sluseanlægget (tv) og slusekanalen (th), der leder vandet tilbage til åen, som igen er markeret af store træer.

Snoet vejforløb i det kuperede landskab, kantet af dige og vejtræer (tv). Åen løber gennem engen, der er kantet af skov til begge sider (th).

KULTURHISTORIE

Hesselagergård lå oprindeligt i landsbyen Hesselager, indtil den en gang i 1400- eller først i 1500-tallet blev flyttet til den nuværende placering ved eng- og skovstrækninger tættere ved kysten. Typemæssigt er herregården en skovrydningsgård, ligesom den overvejende del af kommunens hovedgårde.

Hesselagergårds hovedbygning blev opført mellem 1538 og 1550 og regnes for et af renæssancens smukkeste og mest interessante bygningsværker. Bygherren var Johan Friis, der var en af datidens mest betydningsfulde mænd. Johan Friis var fra 1532-70 dansk kansler, dvs. den egentlige leder af rigets indenrigspolitiske forhold. Da opførelsen af herregården skete i kølvandet på borgerkrigen Grevens Fejde, blev den opført som et forsværk med skyde- og skoldeskår samt omgivende voldgrave.

Johan Friis byggede et stort gods op omkring Hesselagergård og nåede helt op på omkring 200 tilhørende bøndergårde, deriblandt Mullerup og dennes gårde i perioden 1548-71. Efter Johan Friis's død i 1570 blev godset reduceret fra at have været en af landets fornemste gårde til et middelstort gods.

Hovedgårdens tilhørende avlgårdsanlæg ligger syd og sydvest for hovedbygningen, og de fleste bygninger her er opført 1852. Selve hovedgårdsejerlavet er i følge hovedgårdsregistreringen fra Fyns Amt velbevaret, da det har bevaret en del skel og de fleste skovområder.

ARKITEKTUR OG BYGGESKIK

Bygningskulturelt er selve hovedbygningen herregårdsmiljøets ubetingede perle og unik i nordeuropæisk sammenhæng. Bygningen er karakteristisk ved sin høje slanke gavl - højden gør samtidig bygningen synlig også fra det højere liggende, omgivende land. Men også godsanlæggets øvrige bygninger rummer store arkitektoniske værdier. Særligt portbygningen markerer sig, men også det lille tårn, som sidder midt i en afgrænsende mur, er karakterfuld.

Sort bindingsværk med rødkalkede tavler eller blot rødkalket murværk, er karakteristisk for bygninger indenfor herregårdsmiljøet. Det vil formentlig også kunne genfindes på en række af gårde, der tidligere har hørt under Hesselagergård. Således også i bygningerne ved de to skovhuse i den østlige del af ejerlavet. Den ene er en 12-kantet bygning der ligger lidt for sig selv ved skovvejen – formentlig et tidligere hestegangshus. Boligerne derimod nyopført i røde tegl, formentlig i løbet af 1800-tallet.

Portbygningen (tv) og tårnet, der sidder midt i en afskærmende mur, der udefra kan opfattes som en bygning (th).

En lille klassicistisk bygning med pyramideformet tag sydøst for hovedgårdens bygninger er antageligt den sidste rest af et vanddrevet elektricitetsværk.

Småbygninger ved skovhusene. Bemærk farvesætningen.

(th).

Skovfogedbolig (tv) og elektricitetsværksbygning